ANABAPTISMVS.

F. BARTHOLOMAEI DE VSINgen Auguſtiniani Contra Rebaptizantes.

¶CONFVTATIO EORVM, quæ Lutherus ſcripſit in Rebaptizantes.

Coloniæ apud Iohannem Gymnicum.
M. D. XXIX.

84

1

Epiſtola Martini Lutheri ad Henricum .VIII. Anglię ac Francię Regem ꝛc. In qua veniam petit eorum quę prius ſtultus ac pręceps in eundem regem effuderit: offerēs palinodiam ſe cantaturum.

Reſponſio dicti inuictiſſimi Anglię ac Francię regis: defenſoris fidei ac domini Hybernię ꝛc. ad ſingula prefatę epiſtolę capita.

1527

Dreſdę per Vuolffgangum Stöckel

1282

Exemplum literarum Martini Lutheri ad Henricum octauum Anglię & Francię Regem.

GRATIAM

& pacem in Chriſto Ieſu domino & Seruatore
noſtro, Amen.
Quanquã vereri merito debuerim ſereniſsime
Rex illuſtriſsimeq; Princeps litteris maieſtatẽ
tuam tentare, vt qui mihi cõſcius maxime ſum
grauiſsime offenſam eſſe maieſtatem tuam li=
bello meo, quem nõ meo genio ſed incitanti=
s iis qui maieſtati tuę parum fauebant ſtultus
pręceps ędidi. Tamen ſpem & auſum mihi fa
non modo regia illa tua clęmentia ſic mihi
ris & verbis indies cãtata a quãplurimis, vt
m mortalem ſeſe nouerit, immortales ini=
tias ſeruaturam eſſe non credam. Verum=
quod fide dignis teſtibus didici libellum
aieſtatis tuę nomine in me ęditũ non eſſe
ıs Anglię vt videri volebant ſubdoli ſophi
ui maieſtatis tuę titulo abuſi non ſenſerunt
i ipſis periculum in regia ignominia para=
, p̃ſertim illud monſtrum & publicũ odium
& hominũ Cardinalis Eboraceñ. peſtis illa
tui, ita vt vehemẽter nũc pudefactus me=
ıam oculos corã maieſtate tua leuare, qui paſ=
s ſum leuitate iſta me moueri in talem tantũ=
regem per malignos illos operarios p̃ſertim
cum ſim

cum ſim fex & vermis quem ſolo contemptu oportuit victum aut neglectum eſſe. Accidit ad hęc ꝙ me ſerio compulit q̃tumuis abiectũ ſcribere maieſtatem tuam cepiſſe fauere Euangelio & non parum tędere iſtius generis hominũ perditorum. Hoc ſane nuncium fuit vere Euangelion id eſt lętum nuncium cordi meo. Quare his litteris proſterno me pedibꝰ maieſtatis tuę q̃tum poſſum humillime, & per Chriſti crucem & gloriam oro & obſecro maieſtas tua digneť ſeſe ſubmittere & veniam donare in quibuſcunqꝫ maieſtatem tuam leſi ſicut Chriſtus orauit & dimittere debita nos quoqꝫ inuicem iuſsit. D inde ſi maieſtati tuę ſereniſſimę non videbi contemnendum vt alio libello publico pal diam cantem & nomẽ maieſtatis tuę rurſ norem det mihi clęmentem aliquam ſignif tionem tum in me mora non erit vlla faci lud libentiſſime. Q̃uis quum ſim homo ni ad tuam cęlſitudinem comparatus, tñ non rum fructus Euangelio & glorię dei hinc ſp re licebit ſi mihi ad regem Anglię ſcriben Euangelii cauſa fuerit copia facta. Interim ieſtatem tuam vt cepit, dominus augeat vt no ſpiritu & obediat & faueat Euãgelio, nec nat aures regias & animũ occupari peſtilen Syrenũ vocibus quę nihil niſi hęreticũ Luther vociferari norunt, Tua vero maieſtas apud ſeſe cogitet, quidnam mali poſſim docere, q aliud nihil doceam q̃ fide Ieſu Chriſti filii dei pro no

bis paſsi & ſuſcitati ſaluos fieri oportere, ſicut
teſtantur euãgelia & epiſtolę Apoſtolorũ. Hoc
eñ eſt caput & fundamentũ doctrinę meæ, ſup
quod poſtea ędifico & doceo, charitatem erga
proximũ, obedientiã erga politicos magiſtra=
tus, tum crucifixionẽ corporis peccati, vt itidẽ
pręſcribit chriſtiana doctrina. Quid in hiis capi
tibus doctrinarũ mali eſt? Expectetur tñ audi=
atur & iudicetur primũ cur damnor, neq; audi=
tus, neq; cõuictus. Porro quod abuſum & tyran
nidem pontificũ taxo, qui alia q̃ iſta p̄dicta ca=
pita, imo cõtraria docent interim cenſibꝰ, pom
, ventribus, imo regnis & principatibꝰ omni=
ıq; opibus innitentes. Nonne idip̄m & vulgꝰ
ıtit & damnat? atq; ipſi met cogunt confite=
nõ emendant ſeſe & recta docent, ſi odio
reptiõe liberi eſse volunt? Videt ſane ma
tua ſereniſsima quanti principes in Ger=
ñ a, quot politię, deinde quot viri ſapientiſ=
mecũ faciant & (deo gratia) indemnatũ
ant. Quorũ numero vtinã Chriſtus maieſta
ę uã aſcribat & ab iſtis animarũ tyrannis ſe=
et. Quid mirũ vero ſi Cęſar & aliquot princi
in me ſęuiunt? nõne vt pſalmus. ij. dicit. Ad
ſus dominũ & chriſtũ ſuum fremunt gentes,
ditant̃ populi, conſpirant reges terrę, & con
eniunt principes? vt miraudũ potius ſit ſi ali=
quis principũ ac regum euangelio faueat. Huic
miraculo in maieſtate tua q̃ opto ex totis me=
dullis aliqñ gratulari, & ipſe dñs quo pręſente
& volente

& volente hęc ſcribo cooperet̃ verbis meis vt rex Anglię breui fiat perfectus diſcipulus Chriſti Euangeliiq; profeſſor, tum Lutheri clęmentiſsimus dñs Amen. Reſponſum ſi viſum fuerit maieſtati tuę expecto clęmẽs & benignũ. Vuittenbergę prima ſeptembris Anni dñi. 1525.

RESPONSIO

Henrici octaui Anglię & Francię Regis, fidei defenſoris, & domini Hibernię ad Martinũ Lutherum hęreſiarcham.

QVAS tu Luthere litteras Vuittenberg
prima Septẽbris Anno dñi. 1525. d
tas, ad nos mittendas curaſti, eas neſc
vbinam terrarũ diu pegrinatas tandẽ aliqñ ac
cepimus. In hiis ais dolere pudereq; te ꝙ ſtul
pręcepſ. ꝗ librũ in me tuũ, non tuo quidẽ gen
ſed incitantibꝰ hiis qui mihi parũ fauebant, ę
didiſti. Quo te tibi ſcribis maxime conſciũ eſſe
grauiter nos offenderis, atq; ob id merito
rendũ tibi, litteris nos tentare. Sed animũ tũ
ſumq; tibi factũ ſcribis, non ſolũ ꝙ me tã clęm
tem intelligas, vt quũ mortalẽ me meminerim
inimicitias immortales nolim gerere. Veruñ eti
ꝙ fide dignis teſtibꝰ didiciſti, libellũ meo no
de Sacramẽtis ęditũ, non eſſe reuera meũ, ſicu=
ti videri volebãt ſubdoli (ſic eñ ſcribis) ſophi
ſtę, qui noſtrę maieſtatis abuſi titulo nõ ſatis ſen
ſerint, quantũ ſibi periculũ in ignominia noſtra

 pararent

pararent, prȩſertim Cardinalis Eboraceñ, quē & monſtrum vocas,& odium publicū dei & hominū,& regni noſtri peſtem. Hac ergo de cauſa ſic te pudefactū ſcribis, vt oculos in me leuare non audeas, qui per operarios illos iniquitatis paſsus ſis, in talem tantumq; regem tam leuiter te moueri. Cȩterū ſubiungis id te tandē ad ſcribendū compuliſse ſerio, q̧ ego iam ceperim fauere Euangelio,& tȩdium cepiſse tandem, iſtiꝰ generis hominū perditorum, eoꝝ videlicet qui ſectȩ aduerſantur tuȩ. Eam rem vere Euangelion eſse ſcribis nempe lȩtum nuncium cordi tuo & perq̃ ſancte precaris, vti ſic me dn̄s augeat, vt ·leno ſpiritu obediā ac faueam Euangelio, nec ihi ſinat aures animūq; peſtilentibus Syrenū ·cibus occupari, qui nihil aliud poſſunt, q̃ cla·are Lutherum eſſe hȩreticū. Poſt hȩc hortaris conſiderem, nihil eſse mali poſse in doctrina a, quippe qui nihil doceas aliud. q̃m fide Ieſu riſti filii dei paſſi pro nobis & ſuſcitati ſaluos ri oportere. Nam hoc eſse caput & fundamē octrinȩ tuȩ Sup quod ędificare te dicis cha atem erga proximos, & obȩdientiā erga po ticos magiſtratus, tum crucifixionē corporis eccati. Deniq; in hiis audiri petis, admirās ad odū damnari te, quū nec auditus nec conui·us ſis. Ad hȩc pro more tuo debacharis in ecclesiam romanam, iactans interim Germaniȩ multos principes a parte tua conſiſtere, nec mirū eſse ſi te Cȩſar & aliquot item principes pſequantur,

quantur, ſed potius eſſe mirandũ, ſi princeps ali
quis vnus faueat Euangelio, quũ principes ſem
per & populi Chriſto ſoleant obſiſtere, vehemẽ
ter optans huic aliqñ miraculo in me gratulari
vt fiam ꝑfectus Chriſti diſcipulus Euangeliiq;
profeſſor, & fautoribus tuis adnumerer. Obſe=
cras prętereą & per Chriſti crucem nos obteſta
ris, vt tibi cõdonemus ꝙ tuus me libellus offen
derit, pollicens vltro te, ſi mihi placiturũ ſenſe=
ris, alium protinus ęditurũ contra, & in honorẽ
meũ palynodiam ſcilicet eſſe cantaturum, aſſe
rens atq; affirmans haud parum fructus Euan=
gelio & glorię dei ſperari poſſe, ſi tibi ad Regẽ
Anglię ſcribendi de Euangelii cauſa fuerit fa
cta copia. HAEC SVNT Luthere oĩa q
tua continebat epiſtola, quibus ſicuti ſatis ol
cimus, non ea te ſentire quę ſcribis, ſed perſpe
ctum habemus & cognitũ quo ſubdola tena
oratio, ita nos e diuerſo, morem ſequuti no-
nequid technis eiuſmodi ſimplicibus poſſis
ponere, ad ſingula tibi decreuimus breuiſſi
reſpondere.

QVOD AIS libri te tui pudere neſcio
tu iſtud vere dicas, Verum hoc vnũ ſci
ſatis eſſe cauſę cur debeat, nõ illius m
libri pudere te, ſed tuorũ etiam ferme omniu
quippe qui nihil pene complectuntur aliud q̃
errores turpiſſimos & inſaniſſimas hereſe
ratione fulcitas, nec eruditione ſubnixas, ſ
aſſerit & obfirmat tm̃ pertinax impudenti

tantus a

tantus author haberi poſtulas q̃ntus nec hodie quiſquã ſit, nec antehac vſq̃ fuerit. Nec ſatis vi= deo qui verũ ſit vt ad ędendũ in me libellũ tuũ ſis ab hiis incitatus qui parũ fauebant mihi, quũ res ipſa doceat, ab hiis incitatũ potius. qui parũ fauebant tibi, quippe quũ liber tuus ſit eiuſmõi, vt nec aliud quicq̃, q̃ probrũ cõciliare poſsit au thori, & librũ honeſtet meũ, cũi tuus te declarat nec verbũ quidem ſani capitis vllũ reperiſse. qđ aliqñ poſses opponere, quę res ſatis (vt opinor) indicat vter noſtꝝ cauſam habeat meliorẽ. Iam q̃tũuis te fingas credere ęditũ a me libellũ non eſse meum, ſed meo noĩe ſubornatũ a ſophiſtis ſubdolis, tñ & meũ eſse multi maiore fide digni ſunt tui illi fide digni teſtes cognoſcũt, & ego ...anto tibi minus placet, tanto magis libenter gnoſco. Nam ꝙ eum mihi ſcribis ignominiã ...ere, nemo certe non intelligit q̃tumlibet tu ſimules q̃ ægre habet animũ tuum, ꝙ libel= meus tanto bonorũ omniũ conſenſu cõpro ...tus eſt, tum eius ſedis honorifico calculo, quę tuas condẽnauit hęreſes, ita ſanctiſsimo viro ...eronymo tantę fuit authoritatis, vt ſatis eſse ...eret, ſi ſuã illi ſedi fidem approbaret. Qui= ...is ego tñ honoribus non admodũ certe glo= ...r, vt qui meoꝝ operum omniũ, & ſoleam, & ...im precor idem vt perpetuo faciã, gloriã & ...orẽ omnem deo acceptũ ferre. Verum hoc nonnihil vt verũ fatear oblectat, ꝙ qua= le quale

5 le qualę fuit opuſculũ nōſtrũ (neq; eñ neſcius ſum imbecillitatis meæ) tua tamen cauſa tanto fuit imbecillior, vt libellus iſte noſter, quatinus ſe porrexit argumentum, non ea tantũ omnia deterſit, quæ tu ſordibus in ſacroſancta ſacramenta prius expueras, verumetiã quicquid furioſus euomuiſti poſtea. Et te adegit ad eius generis excogitandum librum ex quo totus videret orbis, prę ira atq; animi impotentia factum te ex impio prorſus inſanũ. Vtpote in quo non ęruditionis modo atq; ingenii, ſed & honeſtatis omnis oblitus, nihil prorſus aliud attuleris q̃ loquacitatem ſtolidam/meretriciã maledicentiam / & plus q̃ ſcurrilem petulantiam Quum meus liber contra, non in eccleſiam ſ lum (cuius tu fidem laboras euertere) noſ ſpirarit officium, Sed etiam (ſupra q̃m tua rebatur impietas) charitatem erga te, & emdandi tui potius q̃m perdendi deſideriũ. Id q; doctiſsimorum virorum iuditio multipli errores tuos & efficaci ratione reuicerit, & p tentiſsimis ſcripturis, non illis quidem ex ai mi mei commento tractis in cauſę cõmodu (quemadmodum ipſe ſoles vbiq; ſacras litteteras ex libidine tua torquere) Sed ad ſanctiſimorum patrum vetuſtiſsimas interprętati nes expenſis & adamuſsim congruentibus, quid in ea re nobis eſset cũ hiis cõmertii, tu ſophiſtas ſoles appellare. Viros tamẽ r

p

probos & imprimis doctos, Sed quos nō in ali ud ſophiſtas vocas, q̄/ꝙ efficaces eorum rōnes quibus tuas produnt & refellunt inſanias, ſophi ſtices inuidia cupis degrauari.

IAM ꝙ peſtilente lingua tam improbe ſcur= raris in Reuerendiſsimū in Chriſto patrem Cardinalem Eboracenſem primariū Conſi= liariū noſtrū & Angliȩ Cancellariū, magis per= ſpectam habeo ſingularem eius prudentiā, q̄m, vt eum quicq̄ cōmoueri credam ſcurrilib⁹ eius linguȩ conuitiis, quȩ in totam ſcurrat ecclīam, quȩ ſanctiſsimos proſcindit patres, quȩ nullos non blaſphemat diuos, quȩ Chriſti contemnit oſtolos, quȩ ſanctiſsimā Chriſti matrē inho= rat, quȩ deum ipm velut ſcelerum omnium tem authorem impulſoremq; blaſphemat. blaſphemiarum tuarum deteſtanda colluui= uſq̄ nō euidenter patet tum ex omni parte nitioſorū operum quȩ tanto chriſtiani po= i damno cōſcripſiſti, tum ex hiis quȩ paſsim Germania tam furioſe patrant tuis hȩreſib⁹ rati ruſtici. Itaq; Reuerendiſsimus ille pater q̄ nobis iam diu fuit propter eximias eius rtutes chariſsim⁹, Idem tn̄ eſt eritq; indies tā= nobis charior, q̄to illum tibi tuiq; ſimilibus gis videm⁹ inuiſum. Nam ꝙ eum regni mei tem appellas, non eſt conſiliū fraterculo ra= n reddere ex eius viri ſingulari prudētia bore, ſtudio, & ſalubri diligentia nos reg noſtrū q̄ta conſequamur comoda, Verū

vt omittam

vt omittam cętera vel hoc ſatis indicio eſt, q̃m
toti terrę noſtrę ſalutaris ſit ꝙ ex animi noſtri
ſententia demandatū ſibi munus perq̃ diligen-
ter exequitur, & ditionem noſtram ſędulo pur-
gans hęreſum veſtrarū peſtilente contagio, qui
bus interdū intrant Angliam quidā vehemēter
ęgroti. Nempe ex hiis venientes plagis quas in
ſalubris oris tui noxius infecit afflatus, quos ex
ipſos diligente inquiſitiōe compertos ei...
Reuerendiſsimi patris ſalubri diligenti...
lum arcuimus, ne quid ad noſtros eius...
peret, Verumetiā tractatos cōmode &...
cum charitate curatos fidei integritati red...
mus. Nam quod ad noſtros attinet (deo f...
te) ſperamus & prudentiores eſse & in Ch...
fide multo firmiores q̃ quibus veſtra ſecta, n...
minus impia q̃ abſurda poſsit adblandiri...
uis tibi ſpem iniecerit ſiue neſcio quis...
gator improbus, ſiue quod magis arbit...
aut alter apoſtata fraterculus qui e re...
profugi & a fide Chriſti tranſfugę in l...
dine voluptuantur apud te, Quibus eg...
meū tam bene purgatum duco, vt ſi qui...
adhuc eiuſdem furfuris alii, quos nō adn...
reſtare multos ſpero, ſed tn̄ ſi qui ſuperſi...
qui eos oēs optem ſimul vt habeas tibi.

EVANGELION eſse dicis, id eſt lęt... ſe
ciū cordi tuo iam cepiſse me fauere pro-
gelio, tanq̃ hactenus nunq̃ fauerim ... in
gelio. Cęterū ꝙ non tam nuper amare ... Ita
reu Euan-
elicę li

reuerenter Euangelium legere, q̃ tu videri vis, vel hoc inditio poteſt eſse ꝙ iam olim (quantumuis id diſsimules) euidentibus Euangeliorum teſtimoniis, tuas aliquot reuici pernitioſas hęreſes. Quę rȩs vt dixi tibi ſatis oſtendit, non nunc primũ me tractare euangelia. Quamobrem volo cognoſcas Euangelium nobis pręcipuũ ſtudium & fuiſse diu & ſemper futurũ eſse, vtpote cuius doctrinam intelligã maxime eſse ſalutarẽ. Sed hiis dumtaxat quicunqꝫ in euangelii ſtudio contra q̃ ipſe ſoles ingrediendum ſibi proponant. Nam tu in ſcripturis interpretandis aduerſus orbem totum ſemper conſue... i tuorum ſomniorũ cõmentitiis inuentis in... ere, repudiato nimirũ ſapientis conſilio, qui ... bit Fili ne innitaris prudentię tuę, & ne ſapi videri velis in oculis tuis. Cęterũ ꝙ ad me ... et & noui ſatis & libẽter agnoſco q̃ ex me ... ſim ſacris litteris intelligendis impar eoqꝫ ... citer inuocato diuini fauoris auxilio to... e corde ſubiicio. primũ quę plurimũ vale... ...bent placitis eccleſię catholicę, deinde in... tationibus orthodoxorũ patrum, quos di... a benignitas liberaliter inſtruxit litteris, illu... nauit gratia, fulciuit fide, ac bonis ornauit ...eribus, miraculis deniqꝫ declarauit, & fidem ...rum ſibi placuiſse & vitam, quum tu e diuer... ...ctiſsimos patres cõtemnens & ſcurriliter ...laſphemans memorias, detrahẽs quoad ...es eorum honoribus, ne ſplendor & reuerẽ-

tia tantę

tia tantę ſanctitatis facem pręferret pudendis hęreſibus tuis,nullius ingeniū probes ꝑter vni‐us tuum,Et quum manifeſtā ſtultitiam,pro pru‐dentia aperte falſam hęreſim, pro veritate de‐fendas,nihil habes aliud cui prorſus poſsis inni ti,niſi ꝙ velut Stentor exclamas ſcripturā eſse pro tua parte ſatis dilucidam, eoſq; omnes qui bus aliter vnq̄ viſum eſt fuiſse penitus ſaxa,trun cos,ſtipites,q̄tumuis numeroſi fuerint,q̄tumuis ingenio,q̄tumuis ęruditione, q̄tumuis ſanctita te claruerint,deniq; verbis hunc in modum re pręclare geſta ſubornas & propellis rudes ac re belles ruſticos,qui ſub euangelicę libertatis pre textu graſsentur effrenes & pro furioſa factiō tua depugnent.Siquis vſq; adeo parumvaler ingenio vt hęrere quicquā aut dubitare poſs vtra potiſsmū via foret inſiſtendum, veſtra iſta noua, an trita illa ſanctiſsimorū patrū q ſtionem omnem Seruator ipſe diſsoluit, qu dixit Ex fructibus eorum cognoſcetis eos. N de illis dubitat nemo, quin boni viri fuerint inculpatę vitę,qui deo ſeruire ieiuniis, oratio nibus,& caſtitate ſtuduerint,quorū ſcripta om nia ſpirabant charitatem. De te vero nihilo du bitant magis quum te videant in hiis quę mo liris omnibus ab inuidia atq; ſuperbia cœpiſse cum ira & maleuolentia progredi atque pro‐cedere, & inani gloriolę flatu prouectum in turpiſsimam demum libidinem deſinere. Ita que quantumuis hanc doctrinam tuam Euan‐

gelicę li

gelicę libertatis pretextu veſtias, tametſi mihi ſatis conſcius ſim q̃ ſit tenuis hęc eruditio mea, non eſt tñ vſq; adeo tenuis vti ꝑſuadere poſsis vt credã bono te eſse propoſito, quum aſſidue ſpiritũ prędicans totus interim voluptuaris in carne, quũ ſic adornas te velut exhortaturus orbem ad euangelicę vitę formulã. Deinde cœlibem caſtitatẽ dehortaris, q̃ accurate nobis cõmendat euangeliũ, & demũ abiicis ipſe receptã olim & voto promiſsam ac dedicatã deo caſtitatẽ tuã, in quã ſeruandam om̃is te ſacrarũ litteratũ authoritas obſtringit.

SCRIBIS LVTHERE vęhementer pudere te oculos in nos attollere, ꝙ te tam leuiter paſsus ſis per operarios iniquitatis (vt ais) uerſus nos moueri. Verũ ego ꝑfecto nõ pau magis admiror ꝙ te non pudet ſerio leuare pebras & vel in deũ, vel hoiem quenq̃ pro oculos intendere, qui te paſsus ſis (inſtigãte abolo) in eam ingenii leuitatẽ cadere, vt ob urnis ineptias & obſcęnas libidines quũ frater uguſtinianus eſses, monachã deo dicatã ſcele ato cõpreſsu violaris, quid quod non cõpreſſiſti ſolũ (quale flagiciũ ſi deſignaſses olim apđ romanos ęthnicos & illa terrã viua ſubiiſset, & tu ad mortem vſq; verberibus eſses mulctatus) Verumetiã (quod nimio eſt execrabilius) publice pro vxore nuptiis inceſtiſsimis traduxiſti, atq; ita palam ſummo cũ totius mundi ſtupore ſummo per orbem totũ obprobrio veſtro, ſummo cũ

mo cũ

8 mo cũ ſacroſancti cõiugii contemptu, ſumã cũ ſanctiſſimorũ votorum contumelia per nephas abuteris in cotidianũ proſtibulũ. Deniqꝫ quod omniũ eſt maxime deteſtandũ quũ te deberent tã execrandi facinoris pudor & dolor obruere, penitentię loco pretefers miſer impudentẽ gloriã, tam longe fugiens implorationem venię, vt etiã in tui ſceleris exemplũ paſsim pſeudo religioſos alios litteris ac libris prouoces. Quãobrem Luthere quũ deſignes talia, non admodũ profecto miramur ꝙ ſanctorũ omniũ cultui tã valde vis eſse detractũ, quippe ꝙ intelligis ex illorũ honoribus & reuerentia tuorũ flagicio obprobriũ creſcere, Nã quiſquis eos credat f iſse bonos, idem neceſse eſt vt ſentiat peſs eſse te, qui doctrinę factiſqꝫ ſanctorũ & doc & facis impudens tam ex diametro pugnan Etenĩ quis probare poteſt fraterculi clauſtr matrimoniũ, qui quidem cuiuſq̃ faciat ſan mũ & ęruditiſsimũ patrem Hieronymũ ? Vouentibus inquit non ſolũ nubere, ſed et le damnabile eſt. Lege Luthere ac relege optimi patris epiſtolã ad monachã lapſam ad Diaconũ item qui eã violauerat, tũ ex hiis aliorũ itẽ ſanctiſsimorũ patrũ religioſis litteris diſce miſer tuorũ potius pęnitere ſcelerũ q̃ ęditis inſaniſsimis libellis in defenſionẽ criminis inexcuſabilis exemplo peſsimo & ſcelerato ſuaſu tuo infęliciſsimos damnatiõis tuę ſocios cõtrahere. Iam iſtud plane demiror qui de ſcri-

pturę

ptur peritia te tam improbe paſsim & impor=
tu e iactas, quō potes tam facile votum tuum
cōtemnere, quū in ea legas. Si quid vouiſti deo
ne moreris reddere, diſplicet eñ deo infidelis
promiſsio. Et item illud. Vouete & reddite dño
deo veſtro. Quid illud? Quū votum voueris do
mino deo tuo nō tardabis reddere, quia requi=
ret illud dñs deus tuus, & ſi mortuus fueris repu
tabitur etiã tibi in peccatũ. Verum tu vt video
caſtitatis & ieiunii, paupertatis & obedientię,
vota ſanctiſsima numeranda cenſes inter Mo=
ſaicę legis ſeruiles ceremonias. Nam & mores
libelli tui ſatis videntur oſtendere nouę legis
angelicã libertatẽ non in alio ſi quis tibi cre
q̃ in libidinis licentia conſiſtere. Cęterum
aias propheta longe ſenſit aliter, nã is In die
quit illa, denotans chriſtianę legis tempora,
a vouebunt dño & ſoluent, nimirũ ſignifi:
in euangelicę legis decurſu vota chriſtia=
plus habitura viriũ & ſanctius eſse ſeruan
fuiſsent vnq̃ in lege Moſaica. Cuius rei de
emplũ prębuit, quũ in Ananiam & Saphi=
bm in pecunię ſubtracta portiuncula p̄uarica=
i votum tam ſeuere vindicauit, Qua de re bea
tus Gregorius tanq̃ te Luthere compellaret ac
ſcortum tuũ (neq; eñ cōiugiũ eſt quo vos eſtis
coniuncti) hũc in modũ admonet monachos.
Ananias deo pecunias vouerat quas poſt vict⁹
pſuaſione diaboli ſubtraxit, ſed qua morte mul
ctatus eſt ſcis, ſi ergo ille mortis periculo dign⁹
fuit qui

fuit qui eos quos dederat nũmos deo abſtulit, conſidera q̃to periculo in diuino iudicio digneris, qui non nũmos ſed temetipm̄ deo om̄ipotenti cui te ſub mõachali habitu deuoueras ſubtraxiſti, Quid tu Luthere (quid tua illa miſera mulier ad hec) Si peccatũ agnoſceretis, Si vos criminis veſtri caperet dolor, etiã ſi quid interim carnis fragilitate peccaretis, eſſet tñ ſpes reſipiſcẽtię, quemadmodũ in Magdalena fuit ac Dauide, multiſq; itidẽ aliis. Verum nunc quam ſpem prębes de te, ſi perſiſtas in defenſione criminis, & quod erubeſcere deberes impudẽs gloriaris? Quũ vitia tua virtutẽ vocas, & ai orũ virtutem vocas viciſſim vitium, an nõ incidis pręceps in illam maledictiõis voraginẽ quã in tu ſimilibus deplorat Eſaias, quũ dicit, Ve qui d citis bonũ malum, & malũ bonũ, ponentes t bras lucem, & lucem tenebras. amarũ in du dulce in amarũ, Iam quũ ſcripturas iſtas o floccifacias, quũ eas ad tuę libidinis affectũ torqueas, quũ earum ſanctiſſimos interp̄tes temnas, & eorundẽ ſaluberrimã doctrinã re as, ſanctiſſima beatorũ patrũ vita cõprobat quũ hęc aduerſus om̄ia tuã dumtaxat opponas improbam pertinatiã & argumẽtis plane bruta lib9 & furioſis nęniis aduerſus vota ſcurraris hęreſi tam inſigni, vt nec maior temere, nec manifeſtior audita ſit, tñ precaris deũ ne meas aures occupari ſinat peſtilentih9 Syrenũ vocibus, quę nihil aliud norunt, q̃ clamare Lutherũ eſſe hęreticum

 reticum

reticū, Quum ego nullam audiā hac ſane parte magis ſonorā Syrenā q̄ libellos tuos, quippe q̄ meis auribus nihil occlamāt aliud q̄ Lutherum eſſe hęreticū. vſq; adeo vt certe vęhemēter mi rer qua fronte poſsis apud me iactare te nihil alliud docere, q̄ in fide Ieſu Chriſti filii dei ꝑ no bis paſsi & ſuſcitati ſaluos fieri oportere, tum ſu per hoc fundamentū ędificare poſtea charitatē erga proximū, & obędientiā erga politicos ma giſtratus, & crucifixionē corporis peccati.

VTINAM LVTHERE hęc tua verba tam vera forent q̄ falſa eſſe cognoſco, Nam quęſo te quō ſuper fidem ędificas chari tatē, quū ſolam fidem doces ad ſalutē ſine bo nis operibus ſufficere? Etem̄ quanq̄ in eo libro uo debacharis in me quum ſic vrgebat pudor e pigeret iam ea de re quicq̄ audire amplius, putaſti mihi tuorū verborū calumniā, tn̄ non nihil om̄ino ad tua ipſius verba reſpondiſti nos tibi inter Sacramentorū aſſertiões ob imus, quibus illa tā deteſtanda hęreſi ſic te li tū cōſtrinximus, vt nulla via poſſes elabi, Ve metiā homo pudens & prudens idem dixiſti denuo eo ipſo in libro in quo falſo quereris id tibi per calumniā falſo exprobratam prius. Sic ēm̄ ſcribis, Sacrilegiū eſt & impietas velle pla cere deo per opera & nō per ſolam fidem, Quę verba nō minus aperta ſunt q̄ quę prius tibi ſcri pta ſunt in babilonica, quū hunc in modū ſcrip ſiſti. Ita vides q̄ diues ſit homo chriſtianus ſiue

baptiſat

baptiſatus ; qui etiā volens nõ poteſt perdere
ſalutē ſuam quantiſcūq; peccatis,niſi nolit cre=
dere,nulla em̄ peccata eū poſſunt damnare ni=
ſi ſola incredulitas,cętera om̄ia ſi redeat vl' ſtet
fides in promiſſionē diuinam baptiſato factam
in momento abſorbent per eandē fidem. Hæc
tua verba tam manifeſte quid ſentis indicāt, vt
nec vllam poſcant nec admittant gloſſulā neq;
em̄ color vllus affingi poteſt,quin cõtra Chriſti
verba, Anguſta eſt via quę ducit ad cœlū, Tu cū
euangelica libertate tua latam nobis ac facilē
ſternas illuc, quo tibi leue vulgus cõcilies, do=
cens ſatis ad ſalutē fore ſi quis dei tm̄ promiſſi=
onē credat abſq; vllo bonorū operum labore.
Quod genus fidei longe abeſt a diui Pauli ſen
tentia,fidem laudantis quę per dilectionē op
ratur,cui aſtipulat & illud, Si eſtis in fide vos
bate,quę probatio niſi per opera bona qui fi
etem̄ qui operatur iuſtitiam acceptus eſt
Quin & beatus Ioannes euāgeliſta aduerſus
ductores eiuſmōi qui populum inani,ocioſa
mortua fide decipiūt. Filioli inquit nemo v
ſeducat,qui facit iuſtitiā iuſtus eſt. Et certe L
there ex tua forma credere abſq; fructu bono=
rum operum & in vitiorū volutabro magna cū
ſecuritate viuere fretū dumtaxat iſta ſpe ſuper=
ba & nimis arrogante fiducia ꝙ ſola fides tot
obſtinatorum ſcelerum colluuiem abſorbeat,
fides eſt haud dubie deterior diabolica. Nam
vt diuus inquit Iacobus,

Tu credis ꝙ vnus eſt deus, & demones credunt & cõtremiſcunt, in hoc te minus mali ſunt, quia non times. An nõ hoc tibi nominatim Luthere loquutus videtur Apoſtolus, qui per hęreſim hanc tuã, qua ſolam fidẽ ſufficere contendis ad ſalutem, oẽm dei timorẽ poſtergas. Etem̃ quũ dicis tam diuitem eſse baptiſatũ vt ſalutẽ ſuam etiã ſi velit q̃tumuis obrutus ſceleribus, tñ non poſsit perdere, niſi noli; credere, ſtatim ꝓfecto conſequitur ſuperuacaneũ eſse timorẽ oẽm dei ſiue qui ab eius iudicio iuſtiſsimo & horrendis inferorũ cruciatib⁹ ęlicitur, quo timoris gñe ſti mulati virtutẽ verſus iter arripim⁹, ſiue qui ex eo colligitur ꝙ quẽ adamamus vt patrẽ, vt filii nemus offendere. Nã quorſum opus eſt me = rem amaram & moleſtã adiungere, ſi ſola ſer re poteſt hoiem ſuauis & iucunda credulitas orſum nos aut dei timore, aut gehennę ter = torquemus, ſi nuda ſufficit fides omĩbus ex moleſtiis, Et profecto Luther quũ inter aſ= tiones tuas oẽm timorem damnatõis & infe ũ a ꝑparatione pęnitẽtię ſemoues, iubens vt n ſibi ſolo procurent amore, facis tu quidem hac in re magnã peccatoribus iniuriã, quib⁹ vi deri ſtudes tenero quodã fauore miſericors Nã illis interim id laboras tollere quod deus opti = mus ordinauit tanq̃ pręcipuũ quoddã medium per quod ꝓficeretur in amorẽ, qui nec ipe pro = fecto dũ in hac peregrinatõe viuitur ſatis tutus eſt, quũ abſq; timore nimirũ ſecurus eſt. Nam ſi

nõ in timore

11

non in timore dñi tenueris te inſtanter (inquit
ſcriptura) cito ſubuertetur domus tua. Etẽ q
ſacras ſcrutatur litteras, non vna tñ via pecca-
tores videbit attractos, ſed plurimis, atq; in hiis
illo etiã ipſo timore, oĩbus tñ ad vnum finem
tendentibus. nempe reſipiſcentiã vitę, ſine qui-
bus mediis peccator nõ ſtatim ſemper attingit
illã ſalutis effectricem charitatẽ. Quamobrem
quod aliud conſiliũ poſsis pctõribus dare dete
rius, q̃ quo ſuades vt ea fugiant media, per quę
a vitiis auulſi fœliciter traherent ad deum, At
nec alia ferme via ſępiꝰ trahimur nec initio cer
te fortius q̃ illo timore, quẽ incutit horror infer
ni quod ipm fuit in cauſa vt hunc terrorẽ clę
mentiſsimus omniũ Chriſtus ob oculos pone
ret ipſis etiã apoſtolis, quũ dixit, Timete eũ
quũ occiderit habet poteſtatẽ mittere i gehe
nã. ne quis eam rem putet nihil habere mom
miſeris pctõribus nec adhuc tam pęnitentibꝰ
pœnitentiã meditantibus. Quibus quid pote
eſse ſalubrius q̃ timor: qui vt ait ſcriptura pecca
tũ expellit, & q ſine timore eſt nõ poterit iuſtifi
cari. Et tu timorẽ iudicii & pęnarũ non tm ſtu
des auferre cõtritioni, quũ ſit ille via tritiſsima
qua peccati laqueos fugimꝰ, Verumetiã quo ſe
curius immoremur vitiis freti fiducia fidei me-
tũ oẽm prorſus laboras tollere ab amore dei,
quũ contra ſcriptura dicat. Timor dñi initiũ di
lectiõis. Imo quod ſupra dixi minetur etiã q ſi
non in timore dñi tenueris te inſtanter, cito ſub

 uertetur

uertetur domus tua. Sed nec illud ſcriptura ta-
cet, quantam vim timor habet ad fidem. Qui ti
ment inquit dñm non erunt increduli verbo il-
lius, qui timent inquirẽt quę beneplacita ſunt ei
Quid ꝙ a timore ſapientiã quoq; docet auſpi-
candã: nam Initium inquit ſapientię timor dñi.
Ita vides vt timorẽ cui tu tm̃ detrahis litterę ſa
crę quib⁹ tm̃ te deferre ſimulas, nõ ſapientię tm̃
& fidei ſed dũ pegrinamur in via etiã amori cõ
iungunt. Et certe nõ immerito, Nam qui timo-
re iudicii fugere cepit atq; horrere peccatũ qđ
vnũ a deo mentẽ eius auerterat, neceſſe eſt ma
gis reddatꝰ idoneus qui & amet deũ & redame-
tur a deo. Eam ob rem timoris tam neceſſarii
propheta cõſpiciens vtilitatẽ eum in ſe nõ mit-
ſolum ſed & incuti fortiter & cũ doloris ſen-
vibrari prẹcatus eſt, Confige inquit timore
carnes meas; a iudiciis enim tuis timui. Et
orſum voluiſſet nos deus admonere tartari
inferni cruciatu terrere, niſi vt eius cruciatus
timor chami freniq; loco foret quibus homies
a peccato reflecteret, reflexos ad ſe retraheret,
tractos in charitate & ſuo fauore dirigeret.
Quamobrem quũ ſit apertiſſimũ hunc te timo-
rem tollere, & opera bona palam oppugnare,
tum in pœnitentib⁹ ſatiſfactionẽ cõtemnere, q̃
impudẽter facis quũ ſcribis te ſuper fidem ędi-
ficare charitatẽ. qñ nos aperte probauim⁹, idq;
tuis ipſius verbis om̃ino nihil ambiguis, nihil te
fidei tuę ſuperſtruere, pręter opera mala, dũ do

ces abſq;

ees abſq; bonis operibus fidem ſolā ſufficere, & opera bona cōtemnis, magnꝰ author abſq; metu quidlibet audendi male, dū ſcelera cuncta ꝑmittis in momēto protinus abſorbenda per fidem, preſertim vt tu fidem diffinis, quū ſcribis ꝙ fides eſſe nullo mō poteſt niſi ſit viuax quędam & indubitata opinio qua homo certus eſt ſuper oēm certitudinē ſe placere deo, ſe deum habere propitiū & ignoſcentē in omnibus quę fecerit aut geſſerit. Quibusverbis indicas profecto nimis arrogantē fidem ſuadēs vt homo peccator ſibi ſic blandiat̄ vti ſe non ſolū habeat de diuino fauore certiſſimū, ſed certum etiā apud deum eſſe ſe in fauore tam eximio vt velut vnicū dei dęlicium quicquid deſignarit flagicii deum non poſſit offendere, tanq̄ deus promiſer propter vnius credulitatis meritū impunita peccatorū omniū, ideo nimirum ꝙ vt ſcribi babylonica om̄ia protinus in momēto fides ſorbet ſcelera. Sed hęc ſuperba & ocioſa fid quantum ſola ſoli placet tibi, tantum diſplic vetuſtis olim patribus. Itaq; beatus Iſodoru Fruſtra inquit, ſibi de ſola fide blanditur qui b nis moribus non vtatur. Idem ſcribit diuus A guſtinus velut occaſione captata ex ethymologia vocabuli, Fides inquit appellata eſt ab eo quod fit, duę ſyllabę ſonant quum dicitur fides, prima a facto, ſecunda a dicto, interrogo te igitur vtrum credas, dicis credo, fac quod dicis & fides eſt, Sed quid tibi verba patroni

quondā tuī, a quo nunc turpiter deſciuiſti tranſ fuga? Quid cuiuſq̄ veterū quos oēs floccifa= ciens audes cōtendere, nullam eſſe ad fidē viā aliā, imo nullā aliam oīno fidem eſſe, niſi quā falſo diffinis ipſe, quam & ſi perinde velis accipi tanq̄ ſit formata charitate, nunq̄ tn̄ apud ortho doxę fidei peritos id potes obtinere, quū tuam fidem facias & bonoꝝ operū tam negligentem & tam facile abſorbentē ſcelera, vt ſceleratis ne bulonibus indulgeat flagitioſę vitę ſupinā ſecu ritatē. Nam contra beatus apoſtolus eā cenſet in adultis eſſe fidem verā quę p dilectionē ope ratur, & diuus Ioannes, Qui diligit inquit deū mandata eius habet & ſeruat ea, Ita vt vtriuſqꝫ ententia, alterius de fide, alterius de dilectiōe, eceſſario declinare debeas a malo & operari nū, nec in ocioſa illa & arrogante fide quieſ= e, qua, & certū fingis ſuper oēm certitudinē placere deo eumqꝫ vel approbare vel igno= re quicquid oīno facis. Quod ſi verū eſſet ius ille deoqꝫ teſte vir tam rectus Iob vt ſimi i nō eſſet in terra, non tam fuiſſet meticulo= vt diceret, Verebar oīa opera mea ſciens nō parceres delinquenti. Iam quū ſcribis fidē portere viuacē eſſe, fateor, ſed viuax eſſe ſine dilectione nō poteſt, nec diligit (vt ait euange liſta) qui dei mandata nō ſeruat. nec mandata ſeruat adultus, qui nō in bonis laborat operibꝰ Conſequit̄ igitur vt tua fides quę opera bona cōtemnit, viuax eſſe non poſſit, ſed plane ſit fi=

des eiuſ=

des eiuſmodi qualē Iacobus reprehendit apo=
ſtolus quū dixit, Fides ſine operibus mortua eſt
Ad hęc ſi verū ſit illud quod in ſermonibus de
p̄ceptis affirmas ipſe, pręcepta dei, nonū pręſer
tim ac decimū, a quantūlibet etiā ſancto, nullo
mō poſse ſeruari, cōtra quā ſentire videt̄ Chri=
ſtus quū dicit, Iugū meū ſuaue eſt & onus meū
leue, nec diligat̄ deus niſi pręcepta ſeruent̄, nec
in fide vita ſit niſi cū dilectiōe iungatur. An nō
vides ex tuis verbis eo rurſus redire ſermonem
vt fides quā eſse viuacē vis? viuax eſse nō poſsit
Verū iſta quū ſcribis ſatis oſtendis aperte quo
tendis. neq; eñ ſinunt quenq̄ libelli tui dubita=
re, quin horū proponas & cōtendas alterū. nem
pe vt aut perſuadeas arrogantē & periculoſam
fidē cuius quiſq; fiducia fretus ferietur ab ope
ribus bonis & fidem faciat ſtimulū peccandi
curius, credens videlicet eam ſolā cuncta ſe
abſorpturā ſcelera, quantūuis ſint immania
uerſus quod genus fidei (ſi fides appellari
teſt tā immēſa ſuperbia) fortiter exclamat
ptura ſacra, O pręſumptio nequiſsima vnde
ata es? Aut ideo certe fidē (quanq̄ rem ver
inueſtis) in tam ſublime punctū ſubleuas, q
vel pauci poſsint. vel nemo cōſcendere, vt vul
gus hominū in diuerſum trudas vitiū. nēpe d
ſperationē cōſequendę ſalutis & fidei, quę de
ſperatio quū ſemel radices egerit obmiſsa pro
ſus bene viuendi cura, prorūpit in oēm libidinē
quemadmodū ſcribit Apoſtolus, Deſperantes
ſemetipſos

ſemetipſos tradiderunt impudicitię in operatio
nē omnis immundicię, cui ſententię ſubſcribit
& illud quod habetur apud Iob, Nō credit fru=
ſtra errore deceptus ꝙ aliquo pretio redimen=
dus ſit. Quamobrem ſatis euidēter liquet, peſsi=
mā eſse doctrinā tuam, qui mediū omne diffu=
giens nullam relinquis promiſsiōis fidem, niſi
aut eam quā malam eſse videat cęcus, aut eam
quā vix attingat angelus, nec aliud vtraq; via
procures q̃ vt vel obtentę fidei ſecuritas, vel ob
tinendę deſperatio pręcipitet hoīes in flagicio
ſę vitę licentiā, quam ſolam pretextu libertatis
euangelicę laboras inuehere, nec aliā charita=
tē ędificas ſuper fidem tuā. NAM ꝙ te ſup
fidem ſcribis ędificare obedientiā erga politi=
s magiſtratus, cui nō & impudens videtur &
iculū quū nemo neſciat q̃ obſtinate doceas
nine chriſtianū humanis vllis obligari legi=
quarū magiſtratus miniſtri ſunt, quū omnia
emnas ſacroſancta concilia, qua in hereſi tā
nate progreſsus es, vt ſimul cū aliis dete=
ndis hereticis ſacroſanctos canones palā cū
ſione cōbuſseris, & tuis inhortatōibus incita
uſtici globatim rebellarunt aduerſus magi=
ſtratus in miſerabilem cladem ſuā, indelebilem
famiam tuam.

PRAETEREA, quo pacto poſses (ſi q̄s pu
dor eſset) predicare ꝙ ſuper fidem ędifices
crucifixionē corporis peccati, quum ſuper
mortuā

14

mortuã fidem ędifices negligentiam orationũ, feſtorum contemptũ, ieiuniorũ neglectum, caſtitatis exilium. & deniq; ferme om̃ia quib⁹ chriſtiani partim ipſius Chriſti pręcepto, partim eccleſię catholicę conſenſu peccati corpus ſolent crucifigere. Ad hęc, quo pacto nõ pudet dicere ꝙ doces & hortaris vt peccati corpus crucifigant homines, quũ tam obſtinate doceas illam deteſtandã hęreſim. ꝙ nemo facultatem habet aut libertatẽ voluntatis, qua boni quicq̃ poſsit efficere. Nam quis aut ſtudebit aliquid facere bene, aut curabit quid deſignet mali, qui quidẽ ſibi ſemel penitus perſuaſerit ſe, vt aliquid faciat boni. neq; ex ſe ſufficere, neq; cum dei gratia cooperari, aut aliquid prorſus agere neq; maleficiũ quod ab ipſo fiat ipſius eſſe, vt in quo nihil omino ſua ſponte perficiat, ſed in quo prod[illegible] cat om̃ia diuinę voluntatis ęterna & nulli m[illegible] tanda neceſsitas quam ipſe nec promouere [illegible] ſit nec impedire. Hæc hęreſis omniũ quæ [illegible] ſunt exortę ſceleſtiſsima, & atrociſsime blaſ[illegible] mans iuſtitiã dei, radix ipſa videtur ex qua p[illegible] lulant vniuerſa ſcelera, quibus tam numero[illegible] q̃ nocẽtiſsimis veſtra graſſatur factio, quoru[illegible] ſceleratam audaciam ne quid trepident imp[illegible] tatis conſcientia ſollicite laboras armare excuſatiõe decreti diuini ineluctabili neceſsitate, q̃ falſiſsimã opinionẽ veſtire & fucare conaris locis quibuſdã ſcripturę partim p ſe obſcuris, partim aperte detortis per te, quibuſdam etiam in

diuerſum

diuerſum ſatis clare facie͂tibus, quas ipſe nihilo minus impudens pro te clamas eſse clariſsimas Qua in re ſi quid aut mentis haberes aut fron= tis admirarer temeritatē tuā, qui tam abſurdā hęreſim p̄dicare ſuſtineas aduerſus tot ſanctoꝝ ſententias, aduerſus ętatū omniū totius eccle= ſię catholicę cōſenſum, aduerſus innumera ſa= crarū litterarū loca tam aperta, clara, dilucida, vt in diuerſam partē nullū colorem poſsint ad mittere, quorū quū tam paſsim ſcateant, incaſ= ſum multa cōmemorem, vnꝰ aut alter exempli cauſa ſuffecerit, Nā quid apertius eſse poteſt q̃ hęc verba planiſsima. Propoſui vobis vitam & bonū, benedictionē & maledictionē, elige ergo vitā vt & tu viuas & ſemen tuum. Quęſo te quo acto datur electio, ſi negatur libertas? quō cū eſsitate cōſiſtit electio? Eodem mō quū ex perſona, bonū & malum, pęnā & pręmiū in ctione ponentis hūanę voluntatis, aperte di ſt homini, Appoſuit tibi aquā & ignem, ad d volueris porrige manū tuam. Tum id ſi= iter, Ante hoiem vita & mors, quod placue l dabitur illi. Quid hic ſibi vult voluntas? uid manus porrectio? ſi nullā habet arbitrii li rtatē, Quorſum Ioannes baptiſta iudeos hor atus eſt vt agerent pęnitentiā? Quorſum chri tus adulterā iuſsit ne peccaret amplius? quor= ſum iuſsit om̄es vt eius mandata ſeruarent? ſi nec per ſe ſeruare poſsent, nec illius adiuti gra= tia quicq̄ ad ea ſeruanda cooperari, Quū deus

hominibus

hominibus diceret honũ & malum in ipſorum manu poſitũ, Verũ ne dixit illis an falſum? ſi falſum dixiſse cõtendas, iam om̃ibus eius pmiſsionibus aufers fidem, in qua ſola cõtendis ſalutẽ noſtrã conſiſtere, cõtra vero, ſi verũ dixiſse fateris, tũ te neceſse eſt fatearis falſum dicere, quũ doces aperte cõtrariũ. Quamobrẽm hac in cauſa nihil aliud in quęſtionẽ venit, q̃ vtrũ Chriſto credendũ ſit, an tibi, niſi forte cõtendas (vt nihil om̃ino tam abſurdũ fingi poteſt, quod ſi vrgearis paululũ nõ ſis paratus aſserere) deũ illa ioco dixiſse om̃ia. Sed neq; iſtud in illius maieſtatis grauitatẽ cõuenit, & hac in re mire locutus eſt ſerio, quũ illis arbitrii libertatẽ oſtenderet velut iuſti ſupplicii cauſam vnicã ſi contra facere q̃ pręcepiſset auderent, aperte nimirũ teſtatus inculpatã iuſtitiã ſuam ne quis de ſua clęmẽt cõciperet opinionẽ tam impiã, vt id ſibi per deat quod tu nunc paſsim pręḋicas mitiſsi illud numen natura eſse tam tyrannica, vt nihil meruiſset mali eũ tam atroci, tam inte no miſerũ torqueret ſupplicio dũtaxat exp rus crudelẽ torquendi libidinẽ. Quamob quũ tam alte cecideris in puteũ tam peſtile.. hęreſeos, vt id ſuſtineas cogitare de deo, quod nemo bonus animũ poſsit inducere, vt non m de hoie quoq̃ bono, ſed nec mediocriter malo perſuadeat ſibi, nihil aliud probatõis requiren dũ puto q̃ caduca ſint ędificia quę tu ſuperſtruis ſuper fundamentũ fluxile tam infidelis fidei.

Nec eo

NEC eo tñ conſilio hęreſes iſtas tuas attigi, ꝙ eas diſputare decreuerim, nã & tales eſse cognoſco vt contra quamꝗꝫ poſset afferri, nõ q̃tũ vnas litteras, ſed quantũ aliquot iuſta volumĩa poſsit implere, & iam olim tam aperte reuictę ſunt, tam iuſte paſsim dãnatę ſunt, bonis ac piis oĩbus auditu tam abſurdę ſunt, vt amplius diſputari nõ debeant, tñ abeſt vt debeant credi, etiã ſi angelus de cœlo prędicaret eas tam longe diſsonas Euangelio & fidei quã Chriſtus tot ętates docuit eccleſiã ſuã. Q̃ ſi q̃ ſunt indubię contra te, tam cõtrouerſę forent & dubitabiles iam olim tñ mihi certum eſt, nihil diſputare tecũ q̃nquidem ſum expertus q̃ prorſus omiſsa ratione totus vertaris in ſcurrilia iurgia. Quo ex tempore (id quod ſeruabo) ſtatui quod ad diſceptatões attinet, deploratũ ingeniũ iſtud tuũ probitati ſuę relinquere. Quanq̃ alios nõ deeſse video, qui & ex Anglia & aliis ex locis aliquot ad ea quę in me ſcripſiſti, reſponderint. qui etiã te ex meritis tuis ornarint, & tuis te tractarint artibus, niſi ꝙ ratiõe admiſcuere cõ iis, quibus tu ſolis diſputas, Eoꝝ nemini qcq̃ nunc reſpondes, nõ taciturus haud dubie tam diu, niſi toties tam aperte victum tandẽ oppreſſiset pudor, Quem ſi q̃n rurſus vicerit impudẽtia ex iiſdẽ aliquis opinor exiſtet qui tibi te depingat denuo. Ego certe neqꝫ tibi ſcribã amplius, neqꝫ nunc ſcripſiſsem quicq̃, niſi tuarũ me litterarũ permouiſset ſubdolũ conſiliũ, quo laboras vt

ras vt credant tui me iam cepiſse partibus tuis fauere. Quā in rem reſponſum retuliſses, breue, neq; tuarū hęreſum quicq̄ attigiſsem noīatim, ſi nō impudenter aſseruiſses nihil aliud te docere, q̄ in fide Ieſu Chriſti homīes oportere ſaluos fieri, tum te ſuperędificare charitatē erga proximos, obedientiā erga polyticos magiſtratus, & crucifixionē corporis peccati, Siquidē iſta tua tam effrons impudencia me coegit vnū aut alterū, vt ꝓferrem tam pręclarorū dogmatū quę facile quiſq; videat longe alterius eſse generis, q̄ eorum quicq̄ ſit quę te tam falſo iactas ſola ꝑdicare, Nec interim tñ quicq̄ attigi cęterarū hęreſum tuarū cumulū, quę tam pudendā impudentiā vanitatis tuę redarguūt. Nam quū aperte ſcribis aduerſus ſacramēta Chriſti, quū cœlibem caſtitatē damnas in ſacerdotib⁹, quum cros oēs ordines reiicis, quū panis ſubſtan Chriſti corpori cōiungis, quū ſcurraris in m ſacroſanctū canonem, quū fœminas iubes a re confeſsiones, & eiſdem Sacramentorū adminiſtrationem cōmittis, quū eas iubes c ficere corpus Chriſti, quū tam parum inter cenſes inter intemeratā Chriſti matrem & impudentē meretricē tuam, quū ſanctiſsimā Chriſti crucem blaſphemas, quum doces nullū eſse purgatorium, Sed animas omnes dormituras in iudicii diem, Spem proponens diu differendi ſupplicii, quo ſecurius peccent improbi. Quum hæc inquam doceas et mille

pudend

pudendas hęreſes,pręterea non te pudet ſcribe
re,ꝙ nihil doces aliud,q̃ hoiem oportere ſerua
ri per fidem Ieſu Chriſti? Qñ reuera nihil moli
ris aliud,q̃ vt Chriſti fidem penitus poſsis extin
guere,qui ſi veniſset ea docturus,quę nunc do=
ces tu,veniſset profecto nõ auocaturus hoies a
malo,nec fuiſset ꝙ erat doctor virtutũ,ſed ma=
nifeſte patronus vitiorũ,a quo q̃longe abfuerit
ſatis inſigne documentũ dedit,quũ tam imma=
ne ſuppliciũ pertulit in cruce,quo nos a pecca=
torũ pęna redimeret.Quo pacto patitur ſi quis
ineſt pudor vt talia ſcribas ad me? conſcius in
libris tuis hęreſes iſtas impias non mõ me legiſ=
ſe,verumetiã doctiſsimorũ virorũ iuditio mul=
tas reuiciſſe.Quę quũ ita ſe habeant, mirum tñ
eſt videre quãta cũ impudentia recurras nunc
diri ſaltem poſtulans,tanq̃ hactenus nunq̃ fu
es auditus,& te mirari ſimulans cur damnari
beas,qui nec cõuictus adhuc ſis,nec auditus.
nq̃ nc Luthere auditus es apud Reuerendiſ=
ũ patrem Cardinalẽ.s.Sixti, Legatũ ſummi
tificis in Germania? nunq̃ ne prębita pub=
diſputandi licentia.adhibitis etiã Notariis
ditus es in Saxonia? an nõ libellis impiis &
laſphemis vndequaq; ſparſis & hęreſum tuarũ
contagium peſtilens longe lateq; deferentibus
plus ſatis auditus es per totũ orbem? & tñ que
ri nõ pudet nondũ te eſſe auditũ, ſed damnatũ
eſſe nullius mali conuictũ. Certe quod ad dam
ationem attinet licebit ſecurus obdormias, ſi

ſure

iure dãnari nõ potes, niſi ſic reuictus ante vt ipe
te victum eſſe fatearis. Cęterũ reuera ſatis ſępe
cõuictus es & ab aliis nõnullis ęruditiſsimis vi=
ris, & ꝙ non ſolũ doctiſsimi quiq; teſtantur, ſed
ſacroſancta ſedes apoſtolica iudicauit a nobis,
Quod quanq̃ prę ſuperbia non dignaris agno=
ſcere, tñ ipſa re ſatis fateris & ipſe, quũ nihil ha=
ctenus pręter ſcurriles nęnias quod reſpondere
poſſes, inueniſti. Ego Luthere etiã ſi nihil earũ
rerum callerem quarũ tu damnatus es, tñ quin
iuſte damnatus eſſes dubitare profecto nõ poſ=
ſem, quũ te damnaſſe videam pontificẽ ipſum
ſummũ, cũ toto Reuerendiſsimorũ Cardinali
collegio, quorũ iuſtitiã & æquitatẽ nemo bõn
habere debet ſuſpectã, propter ſcurriles clam
res improbe dehachantis fraterculi ſua d
tione frendentis, p̄ſertim qui ſit eiuſmõi, cu
tio nulla ſatiſfaciat, quẽ nulla mouet auth
q nemini quicq̃ credit, pręterq̃ ſoli ſibi, c
credit in omnibus, cõtra ſapientis conſili
ſcribit Noli ſapiens eſſe apud temetipm, Q
genus hominũ q̃ deploratę ſit conditiõis v
Vidiſti inquit hoiem ſapientẽ ſibi videri m
illo ſpem habebit inſipiens. Iam quum hęr
tuarũ pleraſq; damnatas eſſe viderem inclyt
rũ ſcholarũ conſenſu, Quare debere tot & tan
torũ virorũ ſuſpectũ habere iudiciũ? etiã ſi ip
quod dixi de re quã iudicaſſent omino nihil i
telligerem, p̄ſertim quũ in illis eſſet famigerati

 ſima ſchol

ſima ſchola Pariſioru͂,cuius iuditio quondã ipe
ſe ſtaturu͂ promiſeras. Cęteru͂ poſt qu͂ intelli-
geres tam manifeſtarios eſſe errores tuos vt ne
mo bonus eſſet ac peritus vſq̃ in cuius iudicio
ipem poſſes reponere, In cõuentu Vuormacen
ſi vbi te pleno proceru͂ Senatu damnauit Cę-
ſar,ad diſceptandu͂ quidem obtuliſti te, ſed ea
quę diſputarent cuiuſq̃ iuditio ſummittere,qui
q̃ recte contra ne diſſereres poſſet ferre ſenten
tiam,id vero ptinaciſſime pernegaſti.Hu͂c qu͂
te videam hoc te pacto gerere, vt nec in alios
iudices conſentias, nec illis ipſis obędias quib⁹
obtemperare promiſeras.nec Cęſareę maieſta-
tis iuditio deferas, qu͂ tot ęruditiſſimos viros
haberet in Conſilio,nec reuereare quicq̃ & apo
cę ſedis & Collegii ſacroſancti ſententiam,
mprobus irriſor appelles ad proximu͂ gene
Concilium,nec tñ ſimpliciter proximu͂ ſed
cto cuniculo per quod poſſes effugere,ne
uod proximo congregatũ eſſe cõtingeret
ſpiritu ſancto,vt in quocu͂q; eſſes damnatus
negares fuiſſe ſpiritu͂ ſanctu͂, & tñ paulopoſt
eralia Concilia om̃ia contemnere, ne quis
itare poſſet nulli te tandẽ prorſus parituru͂,
u͂ hoc inquã te pacto gereres quõ poſſet iu-
itiu͂ in te redditum mihi eſſe ſuſpectum,etiam
ſi de tota re nihil aut intelligerem aut audiſſem
aliud? Nunc vero qu͂ res tuę quales ſunt tales
ipe cognoſcam, nempe apertas & indubitata

hęreſ

hęreſes cuiuſmoī aliquot cōmemoraui tibi, quē admodū tu te mirari fingis hactenus audiri nō poſſe, ita nos contra multo miramur magis & iſtud te poſſe dicere & quenq̄ inuentū eſſe q te quicq̄ audire dignetur tanq̄ ſatis cauſę ſit vnius fraterculi pertinax impudētia, cur nunc tādem oporteat dubitare an ea demū vera ſint quę ꝑ articulis fidei tota credit & annos ampli⁹ mille qngētos ꝑpetuo credidit ecclia Chriſti catholica, quemadmodū euidenter liquet ex doctrina Chriſti & ſanctis ei⁹ aplis necnō multis aliis beatiſsimis eccleſię doctorib⁹ quorū alius alio tpe locoq; ſcribēs oēs eadē fide cōcordes a chriſto nato paſſoq; vſq; ad inauſpicatā prędicationē tuā. Quorū ſctiſsimorū patrū & in ſcriptura ſacra certiſſimoꝝ interprętū quū tu ſcripta contnas nō video cauſę qcq̄ cur poſtulare debe qſq̄ credat tuis, aut qd fructus nobis tua ſcr poſsint adferre ſctiſsimorū virorū oim to tibus cōprobatę doctrinę tā ex diametro ria. Quāobrem quū ſcribis haud parui f magnā ſpem euāgelio & glorię dei porten tibi libera facultas detur ad nos ſcribēdi de gotio euāgelii, oporteret tū ꝑfecto te qcqd cten⁹ texuiſti retexere, & longe diuerſa ſcrib iſtis ferme omnibus q̄ vel hucuſq; abs te ſcrip ſunt, vel ex lris ad me tuis videris eſſe ſcriptur Nā ex hiis q̄ ad hūc vſq; diē ſcripſiſti adeo nih fruct⁹ cōſecutū eſt euāgeliū chriſti vt ex oris tu tā venenati peſtilēti flatu multū ei pulcherrim

 fructus

fructus interierit & ſpecioſiſsima gemma per꜡ numeroſa perierit, quę maturuerat in dulciſsi=mũ fructũ, niſi talis irrepẽs cõuoluulus eroſiſset.

IAM ꝙ tibi ſcurrari libet in eccleſiã romanã & clericos, mihi certe nõ eſt conſilium ea de re multũ diſceptare cum fraterculo. Cęterũ quales quales illi ſint ipſe cuiuſmodi ſis profe=cto ſatis indicas, Sed qñ temet haberi vis tam exactum euangeliſtã feceris aliquanto rectius ſi ex Euangelio didiceris ex oculo tuo trabẽ tol=lere, q̃ feſtucã in alieno dephendere, tum vt di=ligenter expendas ex hiis qui per inuidiã & ma=litiam murmurabãt in Moſen & in Dauidem ia=ctebant cõuitia, quis illos maneat exitus qui in eos cõtumelioſi ſunt quibus cũ reuerentia de=berent obedire, tum vt id ſimul perdiſcas etiam ſi nonnihil eccleſia videret, temperandũ ferendumq; tibi, ne tam improbe ſis audax arroganter eã tentes attingere & tuis digitis & cõſpurcatis regere, ne te deus ita ciuili doceat & officiũ oſtendat tuum quemad olim docuit eum qui pręter phas auſus manũ Archę fęderis labeſcenti ſupponere. nq̃ haud dubie tametſi te libido ſubit de=landi ſcurrilirer in Romanã curiam, tua tñ doctrina ſimul & vita ſatis reddũt perſpicuũ, tam eſset mala q̃ fingis, tibi diſplicere non ſſet. Etem̃ quũ tibi peſſimi quiq; apoſtatę qui ꝯtempto voto & reiecta meliore vita deſerto ſpiritali

ſpiritali ſtudio totos ſe carnis voluptati deuo-
uerint. veniunt acceptiſsimi. Contraq́ viri bo-
ni & ſtudioſi pietatis paſsim e ſuis ędibus vbi in
oratione, ieiuniis, & caſtitate delegerāt diuino
cultui totam vitā impendere, per te cotidie per
q́ improbā factionē tuam crudeliter extrudun
tur, & templū quoq́ ſanctiſsimū honeſtiſsimo
virginei chori cōtubernio deſtitutū, ſcortatori
bus impuris & ſpurciſsimis proſtibulis relinqui
tur prophanandū. An non iſtud inſtitutū tuum
ſatis ſuperq́ declarat, neminem tibi odio eſſe
quia nequam ſit, ſed eum tibi vere eſſe inuiſum
quiſquis fuerit probus? quiſquis virtuti dedit?
hoc eſt inſtituto tuo doctrinęq́ contrarius: nec
ob aliud certe magis obmurmuras aduerſ9 apo
ſtolicā ſedem, q̄ q́ ab ea vides & indignaris
natas eſſe tā impias hęreſes tnas vt illa tib
abſurde reſpōdeat. Non cōtra nos eſt mur
tuū ſed contra dominū, tum in chriſtū cuiu
cem gerit ſuſpiciēs aduerſus improbā ſup
tuā clęmenter exaudita clamabit. Pręſume
de ſe & de ſua virtute gloriātes humilias. N
em̄ quiſq̄ fere natus eſt vnq̄ qui ſibi tam m
tribuat quū iure tam parū debeat q̄ ipſe tribu
tibi, Qui ſi tam vere ſaperes q̄ tua tibi philaut
perſuadet, non ita te cōparaſſes vt correptus a
pontifice murmurare potius q̄ emendari ſtatui
ſes. Vir prudens, inquit ſcriptura, & diſciplinat9
nō murmurabit correptus. Vereor haud dubie

 ne breui

ne breui ſenſurus ſis dñ tibi tam impenſe places & ſapiens videris oculis tuis, illud in te competere quod Apoſtolus dixit in philoſophos ethnicos. Euanuerũt in cogitatõibus ſuis obſcuratũ eſt inſipiens cor eorũ. & dicentes ſe ſapiẽtes eſse ſtulti facti ſunt. Ita tibi ſurgit animus vt magna cũ gloria numeres te amicorũ eſse ditiſſimũ. magnorũ p̄ſertim principũ quos a tua parte ſtare iactas in Germania. Sed ego te ꝑfecto vera ſenſurũ puto quę deus in Apocalipſi cuidã eſt minatus homini, qui niſi vitiis illũ vinceres ſimillim⁹ erat tui. Tu dicis inquit quia diues ſum & locupletatus & nullius egeo. & neſcis qa miſer es & miſerabilis & pauper & cæcus & nudus. Credo equidẽ haud ita multo poſthac pro in eccleſia benignitate ꝑuiſurum Chriſtum s Euangeliũ conaris p̄textu fauoris extinre machinã alicunde quampiã qua tam ſto ſuperbię tuę cornua criſtaſq; confringat, te tam nudũ relinquet amicorũ, q̃m nũc de it gratia ꝙ eam clęmenter oblatã ſępe ſp ō ceſses reiicere, Quin id iam pridẽ quoq; ulenter cępit oſtendere, niſi te ſic obcęcaret perbia vt nõ ſuſtineres aduertere. Nam quum tam valde iactes principes fauere tibi, res lõge diuerſum probat, quum miſeri illi ruſtici tua doctrina ſeducti ſumma cũ calamitate & miſeranda ſtrage reuerberati ſunt virtute & victoria clariſsimorũ principũ, qui cum ſummo ſuo

apud deũ

apud deũ premio, apud hoĩes omes bonos laũ de & gloria factioni tuę sectęq́ʒ, ſediciosiſsimę restiterũt. IAM q̄ ais nihil mirandũ eſse ſi te Cęſar & aliquot itẽ pricipes pſequant̃, allegas illud ꝓphetę, Fremuerũt gẽtes & ppl'i meditati ſunt inania, Aſtiterũt reges & principes cõuenerũt in vnũ aduerſus dñm & aduerſus chriſtũ eiꝰ. Hęc verba recidũt in caput tuũ ſi verũ eſt id q̄ dicis Germanię populos & principes tueri partem tuã, nã id quidẽ haud dubiũ eſt quin factio tua tota cõtra Chriſtũ militet, quamobrem adglutinent ſe vobis quicũq́ʒ volent, Qui habitat in cœlis irridebit eos & dñs ſubſannabit eos, id qđ iam pridem ſatis declarauit quũ plus minus ſeptuagintamillia ex hiis qui in tuã ſectã cõiurauerant immiſsis in eos vltione diuina principibus paucis menſibus interempta ſunt.

IAM quũ tam ſancte optas vt deus verbis ita cooperet̃ tuis vti miraculo quo uertar in fauorẽ euãgelii, Euãgelio me fau fiteor & idẽ animus non ſolũ vt ſit ꝑpetu etiã vt increſcat indies, Verũ quũ te nõ neſ ſic accipere tanq̃ euãgelio nõ faueant qui nõ faueant tuę, nec ſolere deum agnoſcã ſus filii ſui fidẽ ędere miracula certe potius prodigiũ in me malus ꝓducat genius vt ego animi tui ſentẽtia ſub euãgelii nomĩe faueã pietati tuę, optarim certe vt tu tuiq́ʒ omes ill Luthere prius auehamini quo (ſi nõ reſipiſcitis vos par erit auehi.

 Iam quo

IAM quod honoris tm̃ ſcilicet tã ciuiliter offers nobis, vt ſi mihi placiturũ ſentias, alium librũ non grauerís ędere, quo de me largiter meras laudes prędices, ſimul ea reuocãs ac detexens om̃ia quę dudũ in diuerſum ſcripſeras. Hoc te labore toto Luther oppido q̃ libens libero, neq; em̃ ſic incendor glorię ieiunio vt tuos libros in meas laudes ambiam, ſed opto potius q͛ magis in rem ſit tuam, nempe vt agnitis erroribus & recantatis hęreſibus reſipiſcẽs tandem & reuerſus ad fidẽ ſic eam ſcriptis probes & operibus bonis vt inde laudẽ poſsis & gloriã dare deo, alioqui ſi ad iſtũ quo cepiſti modum in hęreſibus impiis & improba vita perrexeris, me profecto laudare nõ potes impenſius q̃ ſi vituperes, nec e diuerſo magis odioſe traducere q̃ maxime potes extollas, ſi verũ eſt vt eſt ꝓ quod legitur apud Senecã, Tam turpe tibi laudari a turpibus q̃ ſi lauderis ob turpia. Quamobrem quũ ſcribis libri tui in me ęditi vehementer te pudere, culpã tranſferens in alios, ꝓ quos, quorũ inſtigationi parueris & pedibus meis aduolutus ſuppliciter oras veniam, ... ns quũ me mortalẽ meminerim q͛ immor... inimicitias nolim gerere. Profecto Luthe... tametſi tu magnifice & ſublimiter de te ipſo ...iens pro viro tãto ſemper habuiſti te vt nõ ...duerit ſcriptis etiã tuis profiteri nõ eſse ſolũ ...e ſed & futurũ ſemper ne viuum modo ſed p̄terea

terea mortuū imo exuſtis etiam cineribus & in mille proiectis maria, perpetuū tñ hoſtem inimicū pontifici cuius faſtigio non neſcio q̄lon go reges interuallo ſint impares, ego te nunq̄ tñ eſtimaui tanti vt vnq̄ ſim dignatus eſſe inimicus tibi, tametſi hęreſes tuas habeam quantum alius quiſquā exoſas. Sed nec eorum conuitiorū quicq̄ quibus in me ſcurriliter debachatus es tam valde me cōmouit vt non prece multo minore nobis poſsis q̄ qua nunc es vſus habunde ſatiſfacere, ſi tibi res ex anio & ſyncere ſatis ageretur. Verūenimuero quū videā ſupplices iſtas obteſtationes tuas hęreſum tuarū defenſione paſsim arroganter ſparſas, non ſum Luthere tā cęcus vt non ſatis cernam quorſum tendat tua iſta non ſatis ſapienter celata vafricies, qua (etſi ſtulte interim cōtumelioſus es) ſolici des eblandiri gratiam facultatemq̧ libera tuis ad nos hereſibus ſub euangelici negoc textu quaſi cū aliquo fauore. ſcribendi. Q Germanię principes iam inde ab initio (vtinā contigiſset) inſtituti tui propoſitū ſu tam prouidiſsent, nunq̄ profecto noīe libe tis tm̄ calamitatis inuexiſses illuc. Quamob vt tu ficte Luther ſupplicaſti nobis per Cl ſanctam & venenerandā crucem (quā Cl crucem q̄to tu honore proſequeris ſatis tua clarant ſcripta, quibus eā non impie ſolū & cun blaſphemia ſed improbe quoq; & nō ferend

ſcurrilitate

ſtrrſlitate tractaſti) vt offenſas in me tuas cō=
donē tibi. Sic ego te ſyncere cōtra & animo ve
re chriſtiano cohortor, vt te ꝓſternas, nō meis
quidē pedibus, ſed ante pedes dei, tum vt ꝑ ei⁹
gratiā quę ſemꝑ ad manū prȩſto eſt hiis quicū=
q; nō improba ſponte reppulerint, volūtatis tuę
libertatē, quam neſcio ſtulte ne magis an impie
nullā eſse cōtendis, diligēter applices ad inuo=
candū diuini fauoris auxiliū, quo & ꝓcibus tuis
cōceſſo & aſsiduitate ſupplicis imploratōis ad=
aucto ſic adnitere cooperari cū illo, vt ablega=
ta primū in Cȩnobiū aliquo miſera illa mulier=
cula Chriſti quondā ſponſa, qua nūc in vtriuſq;
damnationē legitimi cōiugii noīe abuteris, ad
ſceleſtiſsimā libidinē, ipſe per omes vitę tuę dies
reliquos lugeas & ingemiſcas tecū multiplices
ores in quos incidiſti, immenſum malorū cu
quē tot in locis, impii libelli tui cōflarunt,
erādam perniciem tā numeroſorū corporū
incitāte te miſerrime ſunt perempta, Sup
vero maxime lamētabiles miſerrimarum
narū interminādos cruciat⁹, quas improba
ctrina tua ſup numerū ꝓcipitauit ad inferos.
ꝓ vtinā tibi tā efficax eſset gratia & tāta for
do ſpūs, vt nullus terror periculi, nullus te
tis metus queat retundere, quo minus aude
vltro mediis te turbis ingerere & palā ꝑdica
e verū, damnās & deteſtās publice hȩreſes illas
nepharias, quibus & voce multū & magis cala=
mo peſti

mo peſtilenter infeciſti mundum, nec adhuc ex
hauſtus tñ teterrimã eiuſdẽ ceni colluuiem con
ditã ſeruas in pectore. Iſtud q̃to faceres fortius
tãto faceres meli⁹ tãto magis & fidei negotio
cui tm̃ nocuiſti ꝓdeſses, & ꝓ hiis q̃ ſcelerate cõ
miſiſti ſatiſfaceres. Qꝫ ſi tibi non eſt tm̃ gratie, ſi
te ꝑpediat humãe carnis infirmitas ne per ter
rorẽ ſuſtineas hereſes & errores tuos apud eos
quos corrupiſti reuocare ꝑſens, apoſtolũ ſaltem
Petrum nõ dedigneris imitari q̃q̃ eius ſucceſso
res cõtemnis. Itaqꝫ ſi nõ audes intus fateri verũ
ſed abnegas & abiuras Chriſtũ, exi ſaltẽ fora
ab hiis quos ipẽ malos (in hoc diſſilis Petro)
ciſti & pctm̃ tuũ amare defleas procul abducẽ
te quopiã in religioſum Cenobiũ, vbi ad graci
remiſsiõiſqꝫ fontẽ Chriſtũ recurras & ſalub
agas admiſsorum pniam, vbi recãtare pos
rores tuos in anie tue ſalutẽ citra periculũ
poris, ibi reuocando lugendoqꝫ peſtilẽtes
ſes & flagicioſa facinora diuie miſericord
plici & non minus arrogante fiducia, gei
bis, animo, publicani procura ſalubrib⁹ a
penitentie fructibus condonationẽ preter
ſcelerũ, quam mutationẽ atqꝫ emendatio
atqꝫ aliorũ item exemplo tuo, nõ minus p
cto libenter audierim q̃ hactenus audire tr
tus ſum & te & per te plurimos miſerrime pa
ſſim perire.

23

Konserwacja dokonana w r. 1965
przez Piotra Karowskiego
Introligatora Biblioteki Miejskiej

1281

1281 - 84
B.